

TWOJA PRZYSZŁOŚĆ
FUNDACJA WSPARCIA SPOŁECZNEGO

TWOJE PRAWO W PIGUŁCE

Poradnik 1 z 10 • Rozwód i alimenty

Rozwódzisz się?

Rozwód i alimenty – od czego zacząć

O PROJEKCIE

Ten poradnik powstał w ramach kampanii „**Twoje Prawo w Pigułce**”. Projekt realizuje Fundacja Wsparcia Społecznego Twoja Przyszłość. Pomagamy mieszkańcom Warszawy udzielając porad prawnych, obywatelskich, psychologicznych i zawodowych.

Projekt sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033.

Miejsce realizacji projektu

Fundacja Wsparcia Społecznego Twoja Przyszłość

ul. Wysockiego 4, Warszawa (Targówek)

tel. **+48 604 061 042**

strona internetowa: **twoja-przyszlosc.pl**

e-mail: **biuro.twoja-przyszlosc@op.pl**

Aktualna wersja poradnika

**Zeskanuj kod QR
i pobierz plik ze strony**

Wersja drukowana: stan prawny na dzień: 9 października 2026 r.
Poradnik ma charakter informacyjny i nie zastępuje indywidualnej porady prawnej.

Poznaj swoje prawa

Materiały edukacyjne „Prawo w Pigułce” są zbiorem podstawowych informacji dla każdej osoby, która chce lepiej poznać swoje prawa i wiedzieć, jak korzystać z nich w codziennym życiu. W ramach 10-ciu poradników tematycznych, znajdziesz w nich praktyczne informacje prawne przedstawione w prosty i zrozumiały sposób.

Prawo dotyczy wielu codziennych spraw — od mieszkania i pracy, przez sprawy rodzinne, po dziedziczenie i prawa konsumenta. Dlatego warto wiedzieć, na co zwrócić uwagę, jakie masz możliwości i gdzie szukać rzetelnych informacji.

**Zapraszamy do zapoznania
się z poradnikiem**

Zagadnienia poradnika

Przesłanki rozvodu, str. 5

Kiedy sąd może rozwiązać małżeństwo?

Kwestia winy, str. 6

Rozwód z orzekaniem o winie czy bez orzekania o winie?

Alimenty na byłego małżonka, str. 7

Kiedy można ich żądać po rozwodzie?

Sąd i koszty, str. 8–9

Gdzie złożyć pozew i ile wynosi opłata sądowa?

Mediacja, str. 10

Dlaczego warto rozważyć polubowne rozwiązanie sporu?

Obowiązek alimentacyjny, str. 11

Kto i na jakich zasadach musi łożyć na utrzymanie dziecka?

Wysokość alimentów, str. 12

Od czego dokładnie zależy kwota, którą zasądzi sąd?

Pozew o alimenty, str. 13–14

Gdzie go złożyć i do kiedy trzeba płacić alimenty?

Zabezpieczenie i zmiana kwoty, str. 15–16

Pieniądze w trakcie procesu i zmiana zasądzonych alimentów

Egzekucja alimentów, str. 17

Co zrobić, gdy drugi rodzic przestaje płacić?

Punkty wsparcia, str. 18

Sprawdź, gdzie możesz uzyskać pomoc

Rozwód

Kiedy sąd może orzec rozwód?

Podstawa prawna: art. 56 § 1 i 2 k.r.o.

Aby sąd w ogóle mógł rozwiązać małżeństwo, musi nastąpić tzw. trwały i zupełny rozkład pożycia.

Trwały i zupełny rozkład pożycia

Oznacza to całkowite i bezpowrotne ustanie trzech więzi pomiędzy dwojgiem ludzi.

Rozpad trzech kluczowych więzi dotyczy:

- uczuciowej (brak przywiązania),
- fizycznej (brak bliskości oraz intymnego pożycia)
- gospodarczej (osobne budżety).

Słownik pojęć

- **Rozkład pożycia** – całkowite i bezpowrotne ustanie więzi uczuciowej, fizycznej i gospodarczej między małżonkami.

Ważne ograniczenie prawne

Nawet w przypadku całkowitego rozkładu pożycia sąd nie orzeknie rozwodu, jeżeli wskutek niego miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków (tzw. negatywna przesłanka rozwodowa).

Rozwód z orzekaniem o winie czy bez?

Podstawa prawna: art. 57 § 1 i 2 k.r.o.

Podczas sprawy rozwodowej sąd bada, kto ponosi odpowiedzialność za rozpad związku i orzeka o winie z urzędu (robi to obowiązkowo).

Rozwód bez orzekania o winie

sąd zaniecha szukania winnego wyłącznie na wyraźne i zgodne żądanie obu stron.

Takie polubowne rozwiązanie ma istotne zalety:

- jest z reguły znacznie szybsze,
- eliminuje niezwykle stresującą konieczność przeprowadzania dowodów na przewinienia drugiej strony (np. przesłuchiwanie członków rodziny w charakterze świadków czy ujawniania intymnych spraw na sali sądowej).

Alimenty na byłego małżonka

Podstawa prawna: art. 60 k.r.o.

Przy rozwodzie bez orzekania o winie (lub przy winie obu stron) żądanie alimentów jest możliwe wyłącznie w przypadku popadnięcia w tzw. niedostatek.

Słownik pojęć

- **Niedostatek** – stan, w którym osoba nie jest w stanie samodzielnie zaspokoić swoich absolutnie podstawowych, życiowych potrzeb (np. leczenia, wyżywienia, dachu nad głową).

Brak „wyrównywania” poziomu życia

Samo znaczne obniżenie standardu życia po rozstaniu nie uprawnia do alimentów. Ten przywilej dotyczy wyłącznie małżonka całkowicie niewinnego.

Limit 5 lat

Obowiązek ten nie jest dożywotni. Co do zasady wygasa po 5 latach od orzeczenia rozwodu, a jego sądowe przedłużenie jest możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach.

Zapamiętaj!

Samo obniżenie poziomu życia po rozwodzie nie daje prawa do alimentów – warunkiem jest niedostatek.

Gdzie złożyć pozew o rozwód?

Podstawa prawna: art. 17 pkt 1 oraz art. 41 k.p.c.

Sprawy rozwodowe rozpatruje zawsze sąd okręgowy. Przepisy ściśle określają kolejność, według której należy wybrać sąd.

Kolejność wyboru sądu

Pozew wnosi się:

1. w pierwszej kolejności – do sądu właściwego dla ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, pod warunkiem że choć jedno z nich wciąż w tym okręgu mieszka lub przebywa,
2. jeśli nie ma takiej podstawy (np. oboje małżonkowie wyprowadzili się już do innych miast) – do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego,
3. jeżeli i to nie jest możliwe – do sądu miejsca zamieszkania powoda (osoby, która składa pozew).

Ile kosztuje rozwód?

Podstawa prawna: art. 26 ust. 1 pkt 1, art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b u.k.s.c.

Pozew o rozwód podlega stałej opłacie sądowej w wysokości 600 zł.

Jak zapłacić?

- przelewem na rachunek sądu (do pozwu należy dołączyć potwierdzenie wpłaty),
- poprzez e-znak – kupiony online i wydrukowany lub w formie naklejki nabytej bezpośrednio w kasie sądu.

Ważne

W przypadku rozwodu bez orzekania o winie, po prawomocnym wyroku sąd z urzędu zwróci połowę poniesionej opłaty, czyli 300 zł

Zwolnienie z opłaty

Osoby, których nie stać na poniesienie kosztów rzędu 600 zł bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny, mogą złożyć w sądzie wniosek o całkowite lub częściowe zwolnienie z kosztów sądowych.

Mediacja w sprawie rozwodowej

Podstawa prawna: art. 436 k.p.c.

Mediacja pozwala małżonkom polubownie ustalić warunki rozstania – bez długiego sporu na sali sądowej.

Kiedy można skorzystać z mediacji?

Przed wniesieniem pozwu strony mogą samodzielnie udać się do mediatora – wypracowane porozumienie dołącza się do pozwu rozwodowego. W trakcie rozprawy sąd na każdym etapie może zaproponować udział w mediacji (jest to zawsze w pełni dobrowolne).

Co można ustalić u mediatora?

- wspólne stanowisko w kwestii winy,
- zasady władzy rodzicielskiej i harmonogram kontaktów z dziećmi,
- wysokość alimentów,
- zasady korzystania ze wspólnego mieszkania.

Największe korzyści

Mniej stresu – mediacja pozwala uniknąć trudnych przesłuchań i powoływania świadków.

Mediacja daje też:

- samodzielność decyzyjną – strony same dogadują warunki rozstania,
- szybszy wyrok – sąd zazwyczaj opiera wyrok bezpośrednio na porozumieniu wypracowanym przez strony, co upraszcza całą procedurę.

Alimenty na dziecko

Obowiązek alimentacyjny

Podstawa prawna: art. 133 § 1 k.r.o.

Oboje rodzice mają obowiązek łożyć na utrzymanie dziecka, które nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie.

Jak to wygląda w praktyce?

Obowiązek ten istnieje niezależnie od tego, czy rodzice byli małżeństwem i czy mieszkają razem.

Najczęściej wygląda to tak:

- jeśli jedno z rodziców na co dzień wychowuje dziecko i dba o jego rozwój (tzw. osobiste starania), uznaje się, że w ten sposób spełnia swój obowiązek,
- drugi rodzic realizuje go wtedy, regularnie przekazując ustaloną kwotę pieniędzy.

Zapamiętaj!

Obowiązek alimentacyjny istnieje niezależnie od tego, czy rodzice byli małżeństwem i czy mieszkają razem.

Od czego zależy kwota alimentów?

Podstawa prawna: art. 135 k.r.o.

Ustalając wysokość alimentów, sąd bierze pod uwagę dwa kluczowe kryteria.

Usprawiedliwione potrzeby dziecka

Wszelkie codzienne koszty życia, m.in. wyżywienie, odzież, leczenie, edukacja czy rozwijanie zainteresowań.

Możliwości zarobkowe i majątkowe rodzica

Sąd ocenia nie to, ile rodzic w danej chwili faktycznie zarabia, ale ile mógłby zarabiać, biorąc pod uwagę jego wykształcenie, wiek i doświadczenie zawodowe (nawet jeśli celowo nie pracuje lub ukrywa dochody).

Zapamiętaj

Sąd przy wyliczaniu alimentów nie uwzględnia świadczenia 800+. To dodatkowe wsparcie dla dziecka, które w żaden sposób nie zwalnia rodzica z obowiązku łożenia na jego utrzymanie.

Gdzie złożyć pozew o alimenty?

Podstawa prawna: art. 32 k.p.c., art. 96 ust. 1 pkt 2 u.k.s.c.

Sprawy o alimenty rozpatruje zawsze sąd rejonowy. Pozew najwygodniej jest złożyć do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka.

Ile to kosztuje?

Osoba, która domaga się alimentów w imieniu dziecka, jest całkowicie zwolniona z opłat sądowych.

Od kiedy należą się alimenty?

Alimenty przysługują od dnia wniesienia pozwu do sądu, a nie dopiero od dnia wydania wyroku.

Zapamiętaj!

Wniesienie pozwu o alimenty nic nie kosztuje! Warto od razu dołączyć do niego wniosek o zabezpieczenie – więcej na str. 15.

Do kiedy trzeba płacić alimenty?

Podstawa prawna: art. 133 § 1 i 3 k.r.o.

Koniec po 18. roku życia to mit! Ukończenie przez dziecko pełnoletności nie zwalnia automatycznie z płacenia alimentów.

Kiedy obowiązek wygasa?

Najważniejsze zasady:

- obowiązek wygasa dopiero wtedy, gdy dziecko zdobędzie wykształcenie i zawód pozwalające na samodzielne utrzymanie się (np. po zakończeniu studiów),
- rodzic może skutecznie domagać się uchylenia alimentów na pełnoletnie dziecko tylko w szczególnych sytuacjach (np. gdy dziecko w ogóle nie przykłada się do nauki i celowo nie dąży do usamodzielnienia).

Zabezpieczenie alimentów

Podstawa prawna: art. 753 § 1 k.p.c.

Pieniądze w trakcie procesu: składając pozew o alimenty, warto zawrzeć w nim od razu wniosek o udzielenie zabezpieczenia.

Jak to działa?

Dzięki temu sąd, jeszcze przed zakończeniem sprawy, nakazuje drugiemu rodzicowi comiesięczne płacenie ustalonej kwoty na czas trwania procesu. Złożenie takiego wniosku również jest w pełni darmowe.

Dlaczego to takie ważne?

Sprawy sądowe trwają często wiele miesięcy, a koszty utrzymania dziecka trzeba ponosić każdego dnia.

Zmiana kwoty alimentów

Podstawa prawna: art. 138 k.r.o.

W razie istotnej i trwałej zmiany sytuacji życiowej można złożyć do sądu pozew o zmianę wysokości zasądzonych alimentów.

Kiedy można żądać podwyższenia?

Gdy rosną usprawiedliwione koszty utrzymania dziecka (np. dorastanie, nowa szkoła, leczenie) lub gdy koszty życia idą w górę przez inflację.

Kiedy można żądać obniżenia?

Gdy możliwości zarobkowe rodzica drastycznie spadną z przyczyn od niego niezależnych (np. ciężka choroba) albo gdy dorastające dziecko uzyska stałe i regularne dochody, pokrywające część jego potrzeb.

Sama utrata pracy to za mało!

Jeśli rodzic jest zdrowy i zdolny do podjęcia nowego zatrudnienia, sąd uzna, że jego możliwości zarobkowe nie uległy zmianie.

Zapamiętaj!

Praca wakacyjna to nie powód! Dorywcza praca sezonowa lub weekendowa ucznia zazwyczaj nie jest podstawą do obniżenia alimentów. Sądy nie karzą młodych ludzi za życiową zaradność.

Gdy rodzic nie płaci – co robić?

Podstawa prawna: ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Gdy zasądzone alimenty nie wpływają, możesz skorzystać z pomocy komornika, a następnie z Funduszu Alimentacyjnego.

Krok po kroku

Wyroki alimentacyjne są wykonalne natychmiast – nie trzeba czekać, aż wyrok stanie się prawomocny, aby rozpocząć egzekucję.

Kolejne kroki:

- Krok 1: złożź wniosek do komornika, dołączając wyrok sądu z klauzulą wykonalności.
- Krok 2: jeśli komornik stwierdzi bezskuteczność egzekucji, wystawi zaświadczenie. Z nim złożysz wniosek o świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego.
- Ważne: obowiązuje kryterium dochodowe na osobę w rodzinie – jego przekroczenie pomniejsza świadczenie o kwotę przekroczenia. Fundusz wypłaca maksymalnie 1000 zł miesięcznie.

Słownik pojęć

- **Klauzula wykonalności** – adnotacja sądu na wyroku, dzięki której można prowadzić egzekucję u komornika
- **Bezskuteczność egzekucji** – sytuacja, w której komornikowi w ciągu ostatnich 2 miesięcy nie udało się ściągnąć pełnej kwoty alimentów

Punkty wsparcia

Komitet Ochrony Praw Dziecka (KODP)

ul. Oleandrów 6, 00-629 Warszawa

Zakres wsparcia: Prowadzenie mediacji rodzinnych oraz świadczenie pomocy prawnej i psychologicznej w sytuacjach okołorozwodowych, ukierunkowane na polubowne wypracowanie porozumień wychowawczych i alimentacyjnych.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny (Nieodpłatna Pomoc Prawna)

Urząd Dzielnicy Targówek

ul. L. Kondratowicza 20, 03-215 Warszawa

Nasz punkt konsultacyjny

Fundacja Wsparcia Społecznego Twoja Przyszłość

ul. Wysockiego 4, Warszawa (Targówek)

tel. **+48 604 061 042**

strona internetowa: twoja-przyszlosc.pl

e-mail: biuro.twoja-przyszlosc@op.pl

Masz wątpliwości?

Umów się na bezpłatną konsultację

Pozostałe wydania

W ramach projektu “Twoje Prawo w pigułce” ukazało się 10 numerów - zapoznaj się z ich treścią.

- 1. Rozwód i alimenty – od czego zacząć?**
- 2. Dziedziczenie bez długów**
- 3. Prawa pracownika i rodzica**
- 4. Upadłość konsumencka – nowa szansa**
- 5. Mieszkanie i najem**
- 6. Świadczenia dla rodziny**
- 7. Bezpieczny Senior w sieci i w domu**
- 8. Mediacje – jak się porozumieć bez sądu?**
- 9. Przemoc domowa - aspekty prawne**
- 10. Dostępność Plus**

Projekt sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033.

Fundacja Wsparcia Społecznego Twoja Przyszłość

ul. Wysockiego 4, Warszawa, Targówek

tel. +48 604 061 042

Strona internetowa

twoja-przyszlosc.pl

Facebook

[Fundacja Twoja Przyszłość](#)

